

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a laptulajdonosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr.

A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomtatásban és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

„Országok gazdasági erejének összeméréséről.”

Említettük, hogy Ambrozovits Béla, nyugalmazott miniszteri tanácsos a magyar közgazdasági társaságban a fenti cím alatt igen érdekes felolvasást tartott. Itt közöljük az érdekes felolvasást bő kivonattal.

Értekező mindenekelőtt kijelenti, hogy kizár minden politikát, még gazdaság vagy pénzügypolitikai tekintet is. Sőt a jog, igazság, méltányosság, érdek, bizalom kérdését is figyelmen kívül hagyja. Csak tisztán tudományos szempontból tárgyalja a kérdést.

Miután kimutatta, hogy sem a vagyon, sem az adó nem szolgálhat — és miért nem — alapul egy ország teljesítő képességének meghatározására, s hogy az első, mint a teljesítő képességnek egyik forrása, második mint annak országokként változó része helyett célszerűbb magának a teljesítést nyújtó, évenként visszatérő födözetnek megállapítására törekedni, a dolog érdemére térve, fejtegetésében a következő eszmemenetet követi.

A „jövedelem” szó helyett a „termelés”-t használja és az ország abszolút gazdasági erejének mértékéül az évi értéktermelést állítja fel.

Az ország értéktermelése az ország egyesei termelésének az összege.

Az egyének termelése az az érték, a mit valami ugyszólván az ő keze alatt nyer, akár önmagának, (munkájának, gondjának sat.) akár a természet termőerejének és a kereslet és a kínálat közti viszony változásainak köszönje is azt.

Minden tárgynak az értékét gyakorlatilag az ára — illetőleg az érte bevett összeg fejezi ki — akárhány alkatrészéből álljon is a tárgy és akárhány egyén közreműködésével jött is létre. Ugy, hogy az eladó bruttó-bevétele a tárgy abszolút közgazdasági hasznosságát jelenti. De ezt az értéket nem az előállításban részes egyesek bruttó bevételeinek összege adja; mert ha ezt vennők, akkor az alsóbbrendű productumok a belőlük felsőbbrendűekben bennfoglaltatván, amazok egyszerűen többször, sőt sokszor is szerepelnek az utóbbiakban.

Hogy tehát az egyesekre eső értéktermelést s ennek összeadásával az ország termelését megkapjuk, mindegyiknél le kell vonnunk azt, illetőleg annak az árát, a mit tárgyahoz mástól vett.

Ez ugyan, ha egy részről van szó, a tiszta jövedelemre vezet, de nem, ha egyáltalán gazdasági egyedről van szó. A gazda cselédjeivel, az iparos, a gyár munkásaival és összes személyzetével sat. egy gazdaságot képez. Ennek a tiszta jövedelemre már nem egyenlő a termelésével. Hogy ezzel egyenlő legyen, a munkások sat. illetményeit külön kellene számba venni, mit a tiszta jövedelem kiszámítását le kell vonni. Ez végtelenül fontos — mert különben a termelés kiszámításánál a tulajdonképeni termelők — a munkások — nagy zöme s azok munkája kimaradna s csak azok szerepelnének az értékben, kik saját kezükre dolgoznak.

Egyáltalán a tiszta jövedelem magángazdasági és nem közgazdasági fogalom.

A személyes kereset álláspontjából indulva ki, (a mivel a fennebbi hibát corrigáljuk) az improduktív foglalkozásból eredő jövedelemet is számba vennők — a mi a termelés szempontjából elvben helytelen, egyébként pedig áttutó tételeket adván, fölösleges munkát adna. A kész értéknek t. i., mint valami befejezett dolognak, csak azzal van hatása és akkor a productóra, ha munkaerőt hoz mozgásba . . . de akkor a productumban ugyanis kifejezésre jut — egyébként csak a kész érték (pénz) helycseréjéről lévén szó, az illető bevételek és kiadások áttutó tételeket képeznek, egészen eltekintve attól, hogy a fölösleges munka egyuttal jóformán meddő munka, mert a pénz csereeszköz is lévén, könnyebben rejtőzik el, mint maga a tárgy, melynek értéknagyságát kifejezi.

Értekező alapgondolata tehát az, hogy magukra az értéktárgyakra, a productumokra kell fordítani a figyelmet és a pénzt, csak mint a productum értéke nagyságának kifejezőjét kell tekinteni.

E szerint az eljárás ez volna: Minden termelő gazd. egyednek, vagyis csak a maga kezére termelő egyének, gyárnak, üzletnek sat. a termelésre vonatkozó bevételeiből levonni a termelésnél felhasznált vagy elfogyasztott, de mástól vett tárgyak (csak tárgyak, anyagnak) az árát — minden egyebet benn hagyni. Az így nyert összegek együttvéve az ország termelése értékét adják, mert az összes tárgyak — tehát azok is, a melyeket levontunk, sorra kerülnek.

Ez az eljárás elméletileg éppen olyan helyes, mint az egyéni kereset alapján való eljárás, (természetesen, mert az áttutó tételeknek nincs befolyása a végeredményre) csak hogy sokkal egyszerűbb, mert az átmeneti tételek (az egyének, a fogyasztók, mint olyanok, a napszám-munkások, továbbá az improduktív foglalkozásuk) figyelmen kívül hagyatnak. Tisztán csak termelőkkel és itt is csak szemmel látható, kézzelfogható tárgyakkal van dolgunk. A szállítás (a szállítási költségek, vasut, hajó, szekérfuvar sat.) szintén figyelmen kívül maradhat, mert ugyis benn van minden productumban . . . azonban, ha mint külön üzlet külön vesszük, productióját a bruttó bevétel fejezi ki.

Egy lépéssel tovább menve kifejti felolvasó, hogy éppen úgy akármi mást is benn lehet hagyni a productumokban, azaz lehet le nem vonni, ha módját ejtethetjük, hogy az aztán másban ne szerepeljen. Első sorban például a köszönet, fát — ha el tudjuk különíteni az ipar céljaira felhasznált mennyiséget — mely az iparcikkek értékébe megy át, a szobafűtésre felhasznált mennyiségtől — mely tiszta fogyasztásnak tekinthető. Az apróbb fogyasztási anyagokat (kenő-szerek, csepű, ragasztó, olvasztó-szerek sat.) el lehet hanyagolni, tekintve, hogy Magyarország termelése sok milliárd frt értékére rug . . . Valószínű, hogy a becslés egyáltalán kisebb lesz a valóságos értékénél. Nem nagy baj, ha azok kétszer vagy többször is szerepelnek. Enyhít e tekintetben minden hibát az, hogy az összehasonlítás alá kerülő országokban egyenlő elvek alkalmazandók.

E szerint elég volna minden gazdasági egyed productumánál csak a mástól vett alkatrészeket levonni . . .

A mi a szerszámoktatást illeti, azt a szoros értelemben vett szerszámokat illetőleg benn lehet hagyni — azaz le nem vonni — (és természetesen a szerszámproductiót is figyelmen kívül hagyni) abban a feltevésben, hogy az évi termelés egyenlő az évi kopatással. Ellenben a gépeket illetőleg, bizonyos a gépek használati tartósságának megfelelő évi quótát lehetne az összes gépekre felvenni, illetőleg az ipari productióból levonni.

Ennél egyszerűbb eljárás csak az volna, — de ez már maga a tiszta elmélet — ha lehetne minden közvetlenül a fogyasztónak eladott tárgyat, illetőleg ezek árát összeírni. Mert a fogyasztó kezébe átmenni cikk az összes értéket — a nyers anyag nyereséjét kezdve a végső kidolgozásig magában foglalja. Fogyasztó alatt azt értve, a ki a cikket közvetlenül való élvezet — és nem további feldolgozás végett veszi meg.

Erre még előadása végén visszatér az értekező s kimutatja, hogy mégis ez az így lehetetlen eljárás oly módot suggerál, mely a gazdasági erő összeméréséhez a legegyszerűbb kulcsot adja. Miután az eddigieket matematikai képletekkel és részletesen kidolgozott példákkal illusztrálta, áttér a dolognak a nemzetközi érintkezés figyelembevételével való alakulására.

Miután ugyanis ily módon az ország bruttó termelését megkaptuk, hátra van tiszta termelésének megállapítása (a külfölddel szemben, a melylyel való gazdasági érintkezés már magángazdasági viszonyt szül.)

A belföldi értéktermeléshez felhasznált alkatrészek és anyagok, miután szintén mástól vett tárgyak, (vagyis nem az illető, összeírás alá eső termelő productumai) a fennebbi eljárás szerint maguktól levonásba jönnek, kivéve, ha a rövidített eljárást követjük, a mikor a statisztika nyújtotta mennyiséget egészben vonjuk le.

A külföldről importált egyéb cikkek se jön-

nek sem az egyik, sem a másik országban figyelembe — abból a feltevésből indulva ki, hogy mindegyik csak szükséges cikket hoz be. A megnyílt ez a föltevés nem állana, illetőleg az egyik országból haszontalan cikkek importáltatnának, a másik ellenben hasznot hajtó, állandó értéket vinne oda, annyiban, tekintettel az árukért adott pénz állandóbb értékére, az import és export kérdése nagyon fontos. De ebből a szempontból a kérdés a felolvasó által előre kizárt közgazdasági politika körébe esik. Itt a dolog a vámszerződések kérdésével függ össze.

A termelést illetőleg is fontos a különbség termék és termék közt. A táplálék erőt jelent; de kell, hogy az erőt fel is használhassuk. Ezért fontos az ipar.

Ellenben le kell vonni a külföldnek kamat címén fizetett összeget, valamint a külföldiek részéről alapított belföldi vállalatok tiszta jövedelmét és javára irni e részbeni követeléseit. Ez a tekintet annál fontosabb, minél nagyobb a különbség az összehasonlított országok tőkegazdasága közt.

Vége le kell vonni mindegyik országban a nélkülözhetetlen szükséglet födözésére bizonyos, egy-egy lakosra számított, vagy eltérő viszonyok esetén más megfelelő kulcs szerint megállapított összeget. E szerint az arány a gazdagabb országra nézve kedvezőtlenebbé lesz, ha a lakosai száma nem ugyanabban az arányban nagyobb.

Itt aztán a fennírt legegyszerűbb megoldásra tér. Ha nem az országok abszolút értéktermeléséről, hanem országok productiójának egymáshoz való arányáról van csak szó, akkor abból a feltevésből indulva ki, hogy a productumok értékrészei ugyanabban az arányban állnak az egész értékhez az összehasonlítás alá eső országokban (hogy tehát például kétszer akkora értékű sörhöz kétszer akkora értékű árpa, komló sat. kell) elégséges a statisztikát a termelés minél nagyobb számu tárgyaira kiterjeszteni és az értékatadatok összeadni. Ez nem egyéb, mint az egyes termelők bruttójának az összege és ennek a másik országgal való összehasonlítása.

A fertőző betegségekről és járványaikról.

Irta: Dr. Thim József.
(Folytatás.)

III. Védekezések a fertőzés ellen.

A fertőző betegségek összes csirait nem vagyunk képesek előlenni; mert ha ezt tudnánk, megszűnnének egyáltalán létezni. Ezen apró láthatlan növények ellen tehát állandó harcot kell folytatnunk és pedig két módon: védekezhetünk a baktériumok ellen mielőtt szervezetünkbe jutottak volna, előzetes óvintézkedések által, vagy ha már szervezetünkbe és környezetünkbe jutottak, direkt ölő szerek és eszközök által. Előbbi esetben kitérünk, illetve elkerüljük az ellenséget, utóbbi esetben a behatolt ellenséget direkte megtámadjuk. Tudományos néven az első eljárást prophylaxisnak, a másodikat dezinfekciónak nevezzük.

A prophylactikus eljárással főleg a fertőző betegségek keletkezését és elterjedését fogjuk megakadályozni, míg a dezinfekciónál a már fenálló fertőző csirákat öljük el. Jó prophylaxisal az embert a fertőző anyaggal szemben ellentállóbbá tesszük és megmentjük a betegítő kórokoktól.

Ilyen tényező a szolid élet és a test edzése. Lehetőleg ápoljuk testünket, használjunk fürdőket, sőt ezeket hatóságilag általánossá és olcsón hozzáférhetővé kellene tennünk. Emelni kell a szellemi és vagyoni jólétet. Oktatni és felvilágosítani az emberiséget a fertőző bajok lényegéről, azok mikénti elkerülhetőségéről. A vagyonság magával hozza a jobb táplálkozást. Egészséges, erős, jól táplált és bátor egyének sokkal kevésbé betegednek meg fertőző bajban, mint szegény, rosszul táplálkozó, nélkülöző és a velejáró gyengítő tényezőknél kitett emberek.

A szegénység rendszeren egészséggyellenes viszonyokkal függ össze; olyanféle kapcsolás van közöttük, mint a tisztaság és a műveltség között. Ezért szenved az a szegényebb osztály a fertőző bajoktól, míg a gazdagabb és műveltebb kevésbé.

Budapesten 1881. előtt 10,000 emberre 56-60% halt el fertőző hajokban; ez évtől fogva a prophylactikus óvintézkedések behozatala után a százalékok 30-58-ra apadt és hozzáadva az általános egészségügyi javulás százalékait, a javulás még mindig 43-58%-ban nyilvánul. A következő adatok pedig Budapest vagyoni jóléte szerint felsorolva mutatják, hogy a leggazdagabb osztálynál a legkevésbé, a legszegényebben a legtöbb fertőző eset fordult elő (1886—1890-ig.)

I. osztály	19-9 ⁰⁰	egy évben.
II. "	28-2 ⁰⁰	" "
III. "	29-9 ⁰⁰	" "
IV. "	34-5 ⁰⁰	" "
V. "	35-7 ⁰⁰	" "

Látjuk, hogy az V. osztályban, ahol a legszegényebbek csoportosították (lakás és vagyoni viszonyok szerint), a fertőző bajokban történt halálozási esetek megkétszereződnek. Ha sok szó is férhet az ilyen statisztikai kimutatáshoz, annyi mégis igaz belőle, hogy a szegénységnek sokkal kedvezőbbek a viszonyok a fertőző betegségek terjedésére.

A mikrobák életviszonyai folytán különös figyelemmel kell lennünk a táplálkozásra; ide soroljuk az élelmi szereket és a vizet. Tekintetbe fog jönni még a levegő, a talaj, a lakás stb.

Eszerint, okosan kell táplálkozni az embernek; s hogy megelhessen, pótolnia kell az elhasznált anyagokat és erőt. Azon tápszer a legjobb, amely az emberi szervezet összetételéhez legbánszerűbb; ez pedig fehérnyeből, zsírból és szénhidrátokból áll. Ezen három tápszer bármelyikének hiánya huzamosabb idő után zavart okoz a szervezetben és ezáltal a test veszt ellentálló képességében. Sok gümö- és görvélykóros ember a hiányos táplálkozásnak tulajdoníthatja betegségét; sok szegény ember azért beteges, mert főleg burgonyából és efféléből él és húst nem ehet. Épen így káros a tisztaság, a friss levegő hiánya. Vagy aki iszákos, excedál, járványok alkalmával hamar megkaphatja a bajt és gyorsan elhal. Az 1892. évi titeli kolerajárvány alatt a megbetegedettek közel 30%-a iszákos és rendetlen életet folytatott volt. A szegényebb osztályon minden káros tényező — melyekhez hozzávetjük a zsúfolt lakást, rossz szellőzést, félelmet — meg vannak s ha még a piszok folytán a talaj is inficiálódik, könnyen érthető, hogy miért keletkeznek és terjednek el a fertőző betegségek a kulturálisan elmaradt népeknél.

Viszont azonban némely fertőző bajok ezen tényezőktől függetleneknek látszanak, mint például a difteria.

Sokszor rossz esztendő is idézhetnek elő járványokat, nagy szárazság, háború vagy más ilyen elemi csapás által. Ilyenkor a jótékonyagnak, a humanitásnak is érvényesülnie kell. Az államhatalom, magánosok és a társadalomnak kell ilyenkor közbe lépnie, a legszegényebb osztályra a legszükségesebb élelmet megadni.

De más uton is közvetlen veszélyt képezhet a táplálkozási kérdés. Az ital és étel már inficiálva lehet különböző betegséget előidéző mikrobák által, úgy hogy direkte fertőzhetik az embert. Ez okból az államnak és közegeinek szigorúan kellene ellenőriznie az élelmi szereket és italokat, ami azonban talán Budapestet kivéve, egész hazánkban az egészségügy szomorú elmaradottsága miatt alig történik. Csakis a bus felügyelete körül mutatkozik javulás e tekintetben, a mióta az állat egészségügyet emelték és fejlesztették. Az állatvágatásnak ellenőrzés mellett kell történnie, hogy így a tuberkulózis, a takonykór, a lépfene által megbetegedett állatok húsát az emberekkel meg ne etethessék. Hiszen említettük már, mennyire terjedt el a tuberkulózis a marhák közt. Emellett több feregbetegség, mint a trichina stb. is átvihető az emberre.

Szükséges a húst a megszárazásban is ellenőrizni, mert ha rothadt a felülete, ezen baktériumok lehetnek. Fontos tehát, hogy a húst csak sültve, vagy főve egytük, mert ezáltal az esetleg odatapadt mikrobákat is elöljük. A hús mellett a tej is terjesztője lehet a ragályozásnak. Németországban egy ember huszonnégy óra alatt átlag 1/2 liter tejet fogyaszt.

A tej ragálybeteg tehenektől származhatik és fertőzheti az embert. Említettük, hogy a marhák 10-20%-a gümökóros. Szentén Németországban tett vizsgálatok után tudjuk, hogy ezen beteg állatok tejének több mint a felében felleltek a gümökór bacillusát. Chamberland és Monsson francia tudósok direkt a tejben mutatták ki a lépfenét. Átmebet a tejebe a ragadó tüdőlob, a száj- és körömfájás, a veszettség mérge is.

Maga a tej is kitűnő tenyésztőhely képez számos pathogen mikrobáknak. A difteria, a kolera, a hagymáz, vörheny, kanyaró stb. mikrobái igen jól szaporodnak benne.

Ezért a tejet mindig csak felforraltva kell inni és amely házbán fertőző betegség ütött tanyát, abból tejet senki se vásároljon.

Egyébiránt más kevésbé veszélyes mikrobák is tenyészhetnek a tejben. Kis gyermekeket csakis felforralt és frissen kihűlt tejjel szabad táplálni. Soxhlet tanár ezen célra egy igen praktikus készüléket készített, melyet leírásával együtt minden gyógytárban vagy orvosi szerek kereskedésében kaphatni; ezen készülékkel állandóan sterilizált (azaz főzés után a mikrobák megölése által ezeztől mentes) tejet készíthetünk. Megmenthetjük a gyermekeket az annyira feltett gyomorhúrurattól, melyben számtalan gyermek hal el. Ezt a veszélyes béburutot ugyanis többnyire elromlott vagy inficiált tej idézi elő.

Különösen járványok idejében figyeljünk az élelmi szerekre; lehetőleg mindent süssünk vagy forraljunk, mert behizonyodott, hogy a még ártatlannak látszó vaj is kolerát okozott a benne lévő bacillusok által. Legyek is átvihetik a mikrobákat az ételekre. Az ételekhez használt viznek is mikrobamentesnek kell lennie.

Aki fertőző betegségbe esett egyént ápol, ne főzzön, ne fejjön. A beteg edényeit másokéval ne keverjük össze, a többivel ne mosogassuk; egyszóval mindenkor kerüljünk az érintkezést a beteg edényeivel. A beteggel való érintkezés veszélyességéről lesz még alkalmunk egyetemesen beszélni, ha a dezinfekciót ismertetjük.

(Folyt. köv.)

Dr. Péczely Ignác.

Csonkán maradnának egészségügyről írott cikkeim, ha meg nem emlékezném korunk langelműjű felfedezéséről, a kinek egész légiója a volt betegnek köszönheti életben maradását, tartós egészségét, munkaképességét és kihez engem a hála és szeretet kötelei fűznek.

Ebből a szempontból talán az elfoglaltság vádjával illethetnénk, ha e vad ellen meg nem védene nekünk cikkeim szigorú tárgyilagossága és az azokban kifejtett okoskodások következetes levezetése.

Speciális orvosoknál tett számos sikertelen kísérlet után, fülbajom orvoslása végett, atyám tanácsára, — kinek gyógyíthatatlannak vélt asztmáját meglepő sikerrel gyógyította, — 1879-ben kerestem fel először dr. Péczelyt.

Korszakalkotó felfedezésének alaposága iránt való kételyeim ellenére is, egyénisége, és szerű következtetései a tények felismerése után, olyan kedvező benyomást tett reám, hogy nem zárkozhattam el felfedezésének alapos tanulmányozása elől.

Hosszabb időbe került, míg első sorban megtanultam látni. Ezt követte a jelek megkülönböztetési képességének elsajátítása. E téren szerzett tapasztalataim megdöbbenést keltettek bennem, mert én tudhattam leginkább, hogy a vizsgált „Irisek“ előttem teljesen ismeretlen tulajdonosának előzetes életéseményeit és ebből következő kórtörténetét előbb nem ismerhettem.

A következetes igazság-láncolat felismerésének természetes következménye az új gyógyelvek tanulmányozása lett, mire a családomban fölmertült számos köreset bő alkalmat nyújtott és aminek hasznos eredményeit cikkeimben ismerttettem.

Sajnosan kell azonban kijelentem, hogy ez irányú tevékenységemben dr. Péczely éppen nem támogatott, abból indult ki, hogy a felfedezésnek egy laikus többet árthat, mint használna. Természetes tehát az is, hogy közöttük cikkeim sem lehetnek egyebek, mint gyarló laikus tehetőségem gyakorlati észleleteken alapuló szüleményei.

Hogy ennek tudatában mégis miért léptem azokkal a nyilvánosság terére, annak oka a régi és az új gyógyelvek között észlelt rendkívüli különbség és azon végzetlen száralomban rejlik, melylyel a betegségek téves felfogásának szomorú áldozatait szemléltem.

Az orvosi tudományos világnak alig lehet egyetlen zuga is, ahol ma dr. Péczely Ignác nevét, mint korszakalkotó felfedező nem ismernek. Bámulatos sikerei, elméletének következetes gyakorlati érvényesítése és felfedezéseinek alaposága kivívta részére külföldön az általános és osztalton elismerést.

Híres külföldi tudósok zárandokolnak hozzá és mestertüknek valva őt, beteket töltönek el mellette, gyógyeljárását tanulmányozva. És bámulattal eltelve távoznak el tőle, hogy a szélrózsa minden irányában apostolokként hirdessék üdvös eszméit.

Igazi ideálja az orvosi hivatás képviselőinek s elpusztíthatatlan egészsége illusztrálja a lágeszü agg tudós gyógyítási elveinek helyességét. A nép szegényebb osztálya, mely nem okosodik, hanem az elért sikereket után itél, imádatlalt környezeti személyét, kinél embert szerető bánásmódon, ki nemcsak ingyenes és sikeres gyógykezelésben, hanem vagyoni viszonyaihoz képest anyagi segélyezésben is részesül.

Haza udvarának üvegfüdele alatt a náia szokásos ebéd idejében étkeznek az ő szegényei is.

Nem ismer vagyoni- és rangkülönbséget, hanem csupán segélyre szorult betegeket. Szabad bejárása van hozzá mindenkinek, nem utasít el senkit; örül, ha üdvös tevékenységét hasznosan érvényesítheti. S e mellett szerény, nem követelő.

Jelentékeny vagyonát krajeárokából szerezte és ma a világ leggazdagabb orvosa lehetne, ha a többi keresettebb példájára, jövedelmeit betegeinek rendkívüli nagy számával és sikereivel arányban törekedett volna gyarapítani.

Ha van benne valami idegenszerű, ez is egyéni kiválóságának folyománya, mert lágeszünek szárnyain a szédítő magas régiókba vizt bennünket s míg mi lélegzefogytan tekintünk alá, addig ő szilárd kézzel tart bennünket s mosolyogva szemléli gyermekes felelőnkét!

Ami pedig, — mert semmiféle oldalról sem támadhatták meg, — a közmorál köpenyével takarózva szemére vetettek, egyszerűen neveléses, már csak azért is, mert ez a vad éppen az orvosi kar részéről indult ki.

Az „Irisek“ ugyanis a Röntgen sugarakhoz hasonlóan a szervezetnek hű titkét mutatván be, elárulják az egyén — egészségére káros — visszaélései folytán a szervezet különböző részeiben létrejött változásokat.

E titneknek elmondásában a laikus diskretiója gátolja, az orvosnak azonban elengedhetetlen feladata az azokat és a káros következményeik elhárítását célzó módokat éppen a paciens érdekében ezzel közölni, tekintet nélkül arra, hogy talán éppen a paciens vétett — akarva, nem akarva, — a morál vagy a természetes törvények ellen és félve őrzött titkának váratlan módon történt felfedezését mely sérelemnek tekinti!

A teremő lángésznek megvan az az el nem vitatható kiváltságos joga, hogy nem köti magát a szabad szárnyalattal benítő sablonokhoz, hanem a rendkívüli alkotásaihoz megkövetelt módokat és eszközöket veszi igénybe, a mi éppen a lángésznek ismertető jellemzős vonása.

Hogy a külföldi általános elismeréssel szemben, a magyar orvosi kar mégis miért részesíti dr. Péczelyt Ignácot mellőzésben és miért nyilvánul ellene a kérelhetetlen gyűlölettel párosult üldözés, melynek egyik folyománya az oklevélhez kötött jogoknak belügyminiszteri sérelmes megsorbítása volt, azt mi laikusok, kik csakis az észlelt sikerek után mondhatunk ítéletet, eldönteni nem tudjuk.

De éppen ebből folyólag szabad szólamai és gondolkozási jogunknál fogva és a szenvedő emberiség jogos érdekében kimondhatjuk, hogy ez az eljárás nemcsak jogosulatlan és igazságtalan, hanem magyar orvosi karunk jó birnévéhez, — melynek olyan magasan kiváló alakjai voltak, hogy ezek előtt a külföldi tekintélyek is meghajoltak, — teljesen méltatlan is!

Ezzel ellentétben a szenvedő emberiség jogosan megkövetelheti, hogy orvosai az elméletek meddő boncolásának keretéből kilépve, a tényeket tegyék bíralataik tárgyává!

Mert a felállított elméleteknek próbaköve mindenben, mindentűt és mindenkor az elért abszolút értékű siker! A szenvedő emberiségnek nem tudományos részét teljesen közömbösen hagyják — különösen az orvosi téren veszedelmesen elterjedt, — rejtelmes és nyakatekert technikus terminusokkal fűszerezett tudományos levezetések, melyeknek labirintjában az egészséges észjárású laikus embernek az esze kifiamodik.

Dr. Péczely Ignác elmélete tiszta és a közvetlenül észlelt tényeknek szigorú logikájával támogatott könnyen megérthető módon levezethető. Hibetelenné látszik és megdöbbenést mérhetetlen szellemi világának beláthatatlan széles látókörével, de a meggyőző igazságnak bélyege lassanként lefejtí rólu társadalmi életünkön és szokásainkon alapuló elfoglaltságunknak lenyűgöző bilincseit!

Ha nem is értjük meg teljesen, a tények mégsem tévesztik el hatásait. Elmélete lassanként megszűnik csodászerű lenni és észleleteink útján mihamar vakságunk teljes felismeréséhez jutunk.

Az alapeszméknek vaskövetkezességi tisztasága és a helyes nyom ismerete egy egészséges légkörrel telített, eddig ismeretlen világba vezet bennünket, a melyben nincs ingadozás, nincs ellentmondás!

Fölsimerjük a belgyógyászat egészséges fejlődésének kijelölt helyes irányát; visszatér lelkünkbe az orvosok iránt való őszinte bizalom és köztöbön állunk ama szivesen üdvözölt és jogosultán várt aerának, melyben kivészen az orvosok ellen irányult többé kevésbé találó szégyenletes élelődések!

S ezt, — az elévülhetetlen érdemeket szerzett nagy reformátornak — dr. Péczely Ignácnak fogják megköszönni.

Papp László.

Aranykönyv.

Pilasánovits József roglicai birtokos ur, január 24-én ebédre hívta meg Omorovicza község intelligentiáját.

Az ő háza, azokra az ősi magyar vendégszerető házakra emlékeztet, melyeket ma már csak regényekben, valóságban pedig csupán itt ott lehet találni. — Olyan nyílt szívű, egyenes lelkű házigazdához s olyan pártját ritkító kedves háziasszonyhoz bizony szivesen megy a vendég, mert előre bizonyos arról, hogy körtükben tiszta szívet fog néhány kedélyes órát eltölteni, a mai kor álarcoskodó nyájassága helyett.

Ebéd alatt poharat emelt a házigazda s nagy meglepetésre, még neje sem tudott szándékaról, így szólott: „T. vendégeim! Más alkalommal is öröm nekem az, ha önöket házamnál tisztelhetem; de most kétszeresen az, mivel ez a nap kedves emléke, évfordulója annak az áldott időnek, melyben az én igen kedves feleségemmel házasságra léptem. Az isteni bölcseségnek tetszett egy intézkedni, hogy az én házamépe meg ne szaporodjék s még ma is csupán kettesekén legyünk; de én úgy gondolom, hogy a kiknek vagyonuk van, azokat a sziv, ilyen esetben, arra buzdítja, hogy tekintsek gyermekeiknek a társadalom szegényeit, elhagyottait; hogy a hol csak lehet enyhítsék a nyomort s egy-egy mécs fényével világítsák be az ő elborult életüket.

Ezt óhajtom én is most cselekedni, midőn kijelentem, hogy házasságom évfordulója emlékére magam és kedves nóm Ferubach Rózsa nevére, egy 200 frtos alapítványt teszek Omorovicza községnek abból a célból, hogy ennek kamata minden karácsonykor, valláskülönbség nélkül, kiosztassék a község hat legszegényebbje között, hogy ezáltal ő nekik is legyen akkor egy kis karácsonyi örömről, midőn az egész község örömlünetpet ül.”

Ez a nemes cselekedet, ez a jószívűség, s az azt tolmácsolt mehatott szavak meglepték és mehatották a vendégeket is, lelkesülve hangzott fel az ajkakon az éljen, s örömkönnök között csendült össze a pohár.

Igy változott a család évforduló s ez a kis vendégség áldott ünneplőlye...

*

Ez a tett maga beszél eleget s én csupán azt az egy megjegyzést kívánom hozzá tenni, hogy valamint mindenhez, úgy még az adakozáshoz is bizonyos finom érzék kívánatik. Mert nagyon finom érzékről tesz bizonyosságot az az inventio, hogy épen a gyermekek ünnepe, a karácsonyban kívánt örömről szerezni a társadalom gyermekeinek... az elhagyott szegényeknek.

Boldog cselekedet, mely biztosítja a házaspárt arról az igen megnyugtató reménységről, hogy míg sok szálkóknak még karácsonyban is kereséret okoznak saját édes gyermekeik... addig az ő karácsonyjuk, még holtak után is, hálával és áldva leszen emlegetve minden évben, hat szegénynek öröme gyult szive által.

Hetesy Viktor.

Ujdonságok.

Kinevezés. Dr. Vojnits István főispán Dudás József kulai járási I. oszt. irnokot megyei közigazgatási iktatóvá nevezte ki.

Kinevezés. Dr. Vojnits István főispán Nagy István kulai szolgabírói végrehajtót kulai járási I. oszt. irnokká nevezte ki.

Miniszteri elismerés. A m. kir. belügyminiszter Fischer Samu bajai lakosnak, Baja város szegényei és több jótékonytál javára tett alapítványáért elismerését és köszönetét fejezte ki.

Hírek az érseki egyházmegyéből. Holczinger József székesegyházmegyei karkáplán, a ki Zentán is mint segédlelkész hosszabb ideig működött, Baracsára ideiglenes adminisztrátorrá nevezetett ki. Csóthy János jankováci káplánt ugyan ily minőségben Zentára helyezték át.

Istentisztelet. Az ág. evang. híveknek tudomására hozzuk, hogy folyó évi január hó 31-én az e célra kibérelt helyiségben istentisztelet fog megtartani. Korossy Emil, ut. lelkész. Seultyó Ferenc, egyh. jegyző.

A miniszter elismerése. A millenári ifjúsági tornaverseny alkalmából Demetrovits Sándor zombori tornatanárnak a vallás- és közoktatásügyi miniszter a rendezésben való részvételéért elismerését fejezte ki. A versenybizottság a következő leiratban értesítette erről a gimnáziumot: A vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter ur ónagyméltósága által a magyar tanulók ezredévi tornaversenyének rendezésére kiküldött bizottság Demetrovits Sándor tornatanár annak a verseny rendezésében való hazafias közreműködéséért elismerését és köszönetét nyilvánította. Budapest, 1896. évi június hóban. Molnár Viktor s. k. min. osztálytanácsos, elnöki titkár. Dr. Rényi József, bizotts. titkár.

Dicsőítő oklevél. A zombori főgymnasium ifjúsága a millenári tornaversenyen való részvételéért a következő dicsőítő oklevéllel lett kitüntette: „A zombori m. kir. állami főgymnasium ifjúsága részt vett a magyar állam ezeréves fennállásának ünnepe alkalmából Ó. cs. és aposti királyi Felső Ferenc József Magyarország királyi jelenlétében megtartott országos tornaversenyben. Erről ezen elismerő oklevelet kiadta s az intézetet a szép sikerrel bemutatott gyakorlatokért megdicsérte. Budapest, 1896. évi június hó 3-án. A verseny bizottság: Wlassics Gyula s. k., vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter, a nagybizottság elnöke. Berzeviczy Albert s. k., a magyar országgyűlés képviselőháznak alelnöke, a végrehajtó bizottság elnöke. Dr. Rényi József s. k., bizotts. titkár.”

Közyülés a városnál. Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottsága folyó hó 30-án, szombaton rendes közgyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. Polgármester jelentése a közyűgyek állapotáról. 2. Belügyminiszteri intézkedés a létesítendő gyermekkert tárgyában. 3. A honvédelmi miniszterium leirata a polgári lovasbizottság megalakítása tárgyában. 4. Zemplén vármegye közönségének átirata a magyar görög katolikus püspökség felállítására ügyében a kormányhoz intézett feliratának pártolása iránt. 5. Az igazoló választmány jelentése a múlt évi december hó 15-én megtartott bizottsági tag választás eredményéről. 6. A pénztárak megvizsgálására kiküldött bizottság jelentése. 7. A jogügyi bizottság javaslata a járdatügyi szabályrendelet tárgyában. 8. Ugyanannak javaslata a rendőrszolgálati szabályzat tárgyában. 9. Ugyanannak javaslata a kegyuri jogok gyakorlásáról szóló szabályrendelet kiegészítése tárgyában. 10. Ugyanannak javaslata a szinbázi páholyok utáni alapdjakról szóló szabályzat tárgyában. 11. A városi színházépületnek 1897—98-iki idényre kinek leendő átengedése iránti intézkedés. 12. A gyámpénztár és árvalleti pénztár 1895. évi megvizsgált számadásai. 13. Dr. Huber József orvosi oklevelének meghirdetése.

Az iparos dalárda estélye. Vettük a következő meghívót: A zombori iparos dalárda azt szokta a papír homlokára nyomtatni: „Meghívó”. Most eltér eme szokástól s íme, itt a „Távolított”. Mert Farsang üfélségének azon tilalmáról kell a nagyérdemű közönséget értesítenünk, hogy a február hó gázsziosztó napján (1-én) a Vadászkiirt ünnepi esernökében mőkázással, táncal és villanyvilágítással egybekötött estélyünkre ne jöjjen el az, aki fél a jókedvtől! — ne jöjjen el az, aki busulni akar! — ne jöjjen el az, aki fél a nevetéstől! — ne jöjjen el, aki nem kíváncsi arra, hogy mi fáj a fiataloknak, — miért? és meddig? — amit a terem megteltekor — a nap 20-ik órája után 30 perccel, azaz este fél 9-kor mindjárt elmondanak. (Figyelmeztetés. Tessék sietni a megérkezéssel, mert ha telve lesz a terem, a későn érkezők csak másnap juthatnak be!) Ne jöjjen el egy fiatal ember sem, aki egyik bájos daltársnőnk bátor kiáltványát nem akarja meghallani. Ne jöjjen el az, aki nem akarja megtanulni, hogy „Kerüld a korhadt padot”, vagy „Használd „Csillag Annát” paróka helyett.” Ne jöjjen el az, aki a dalárda pletykára a fület bedugná, amely panaszos és több ezer éves dallamon lesz, titoktartás mellett, megsgyva. Ne jöjjen el az, aki nem akar tudomást szerezni a természet azon változatos furcsaságairól, amely a helybeli világkiállításán már számtalanszor nyert fontos érmekeket, sőt „patent”-et is. Jellemző ismertetéssel mutatja be a gyűjteményt a dalárda rövid nevé, de „nagy” természetbúvára. Ne jöjjen el az, aki a tündérek közül ez alkalomra elrabolt kétszer hétszepszének angyali hangját hallani, bájos alakját csodálni nem akarja, amikor éppen bizalmasan kávéznak. Ne jöjjen el egy leány, menyecske vagy asszony sem, aki nem szeretné tudni, hogy mit beszélnek a férfiak maguk között a — nőkről. — Aki pedig ezen tilalom dacára is eljön, no azt ugyan megkacagattuk, megtáncoltatjuk úgy, hogy észre sem fogja venni, hogy mikor jelzi a reggelt az — újtempom toronyórája. — A pártoló tagok a külön megküldött titkos jeladásra is beléphetnek, rajtuk kívül mindenki meg fog vizsgálatni a terembe lépés előtt a lépesóztélnél felállított Röntgen-készüléknel, hogy van-e 2 korona a zsebében és búbanát a zsebében? Attól kinn a pénztárnál, ettől benn a teremben lehet megszabadulni. Akinek pedig teher a sok pénz, a pénztáros szívességet tesz vele, leteteményül a feleslegét elfogadja, még meg is köszöni. Tessék megpróbálni. — A tánc között lévő szünetekben lesznek kézbesítve az üdvözlő sürgönyök, expresszlevelek és telefonok a „Nemzetközi világposta” utján azoknak, kiknek ez estélyünk alkalmából a távol ismerősök is „jó mulatást” kívánnak.

Közyülés. A „Zombori Kerékpar-Egyesület” f. hó 24-én tartotta meg negyedik rendes közgyűlését a tagok nagy érdeklődése mellett. A közgyűlést Rodt Lajos elnök vezette, kinek megnyitó beszéde után Koch Béla titkár felolvasta a választmány múlt évi működéséről szóló szép jelentését, mely után ifj. Heindlhofer Róbert az egyesület pénztári állapotáról számolt be. Az elnök erre szép szavakban röviden elmondja az egyesület három éves történetét, megköszöni az ő és a tisztikarba helyezett bizalmát, melynek erejékhöz képest mindenben igyekeztek eleget tenni, az egész tisztikar nevében lemond és egy korrelnök választását ajánlja. Korrelnökül egyhangulag Dalmay Kálmán számtanácsos választott meg, ki elfogadva elnöki székét, elrendeli az új tisztikar megválasztását, a szavazást, mely a következő eredménynyel végződött: elnök Rodt Lajos, alelnök és I. menetparancsnok Mayer K. Leó, titkár Koch Béla, jegyző Marschall Béla, háznagy Pock László, pénztárnok ifj. Heindlhofer Róbert, ellenőr Szabó Sándor, versenytitkár Alföldy László, II. menetparancsnok Török József, orvos Dr. Kabos Márton és dr. Sági Samu, ügyész dr. Gombos Ignác, szertáros Seitz Géza. Választmány Eiszek György, Engel Manó, Inbász Károly, Novákovits Izidor, Penez Ágoston, Theofánovits Vojiszláv. Póstagok Blumenthal Károly és Hirschenhauser Mór. Számvizsgálók Blumenthal Miklós és Handler Jenő. Rodt Lajos elnök megköszöni tagtársainak bizalmát s igéri, hogy ezentul igyekezní fog e bizalomnak kettözött buzgalommal megfelelni. Ezek után a tárgysorozat még hátralevő pontjainak tárgyalására került a sor. Először is Bittermann Gyula az alapszabályokat módosító bizottság nevében felolvassa az elkészített tervezetet, melyet a közgyűlés részletes tárgyalás után csekély módosítással elfogad, a felterjesztéssel a bizottságot bizza meg. Mayer K. Leó ezután egy szép és jól átgondolt beszédben azt az indítványt terjeszti a közgyűlés elé, hogy az egyesület sikeres működhetésére okvetlen szüksége van egy oly pályára, melyen a kerékpar-sport felsőbb foka: a versenyzés gyakorolható, miért is egy állandó versenypálya építését ajánlja. A közgyűlés az indítványt elfogadja s a kivitellel a választmányt bizza meg. A pálya-tervezet elkészítését, valamint a munka vezetését Handler Jenő kir. mérnök, egyesületi tag vállalja magára, miért a közgyűlés neki előre is köszönetet szavaz. A szükséges költségeket részvényekből óhajja beszerezni, mely célból 5 és 10 frtos részvényeket fog kibocsátani. Majd a hivatalos lap tárgyalására került a sor. Török József egy szép beszédben adja elő az ügyet, hogy t. i. az egyesületnek szüksége van hivatalos közlönyre s ajánlja, hogy válasszon egyet és azt minden tag részére fizesse elő, de mit csak úgy tart kivihetőnek, ha az előfizetési díjat (2 frt) minden tagra kötelezővé teszi. A közgyűlés az indítványt elfo-

gadja, a tagdíjat 6 frtról 8 frtra emeli fel, s így minden tag tagdíj illetmény címen fogja a lapot kapni (Bolgár Tivadar „Kerékpar Sport”-ját). A tárgysorozat utolsó pontja a Bittermann és társai által betervezett felebbezés tárgyalása volt, melyet a közgyűlés elvetett. Más tárgy nem lévén a közgyűlés az elnök életése mellett feloszlott. Este társasvacsera volt, melyen a tagok ismét szép számban jelentek meg, s a melyen a turadijk kiosztattak. Az elnök egy szép buzditó beszéddel intézett a jutalmazandókhoz, mely után az érmekeket bájos neje feltűzte a győztesek mellére.

Beszéda. A zombori szerb tanítóképezde folyó hó 26-án megtartott beszédjé pompásan sikerült. A „Vadászkürt” emeleti termeit a közönség zsufolásig megtöltötte. A hangverseny minden egyes pontja elismerést aratott; a hangverseny után felpezsdült a jókedv s a közönség a reggeli órákig járta a táncot.

Sport-egyleti közgyűlés. A zombori sport-egylet folyó évi január hó 31-én tartja meg évi rendes közgyűlését.

Dominó-estély. Mint már említettük, holnap este lesz a zombori izr. nöegylet dominó-estélye. Az estély sikere már előre biztosítva van; annyian készülődnek és olyan animóval óhajtanak mulatni, táncolni, hogy a holnapi est az idei farsangnak egyik disze lesz.

Eljegyzés. Pállfy Boldizsár, a zombori szintársulat egyik tehetséges tagja, eljegyezte Ripczó János, zombori róm. kath. kántor leányát, Herminát.

Táncfűzérke. A futtaki kaszinó-egylet 1897. évi február hó 6-án saját alapja javára a „Links”-féle táncteremben, cigányzenekar közreműködésével zártkörű táncfűzérkét rendez.

Gyászhir. Szeiffert Ferenc, zombori tekintélyes iparos hétfőn éjjel 1 óraker életének 51-ik évében elhunyt. Szerdán délelőtt 11 óraker temették el általános részvét mellett. Az elhunynak neje pár hét előtt halt meg.

Gyászhir. Vettük a következő gyászjelentést: Szárnyassy Róza és férje ifj. Mihály Sándor egy a maguk, valamint fiuk Mihály Lajos és sógoruk Kupkay Géza s ennek fia Kupkay Ernő, nemkülönben az összes rokonság nevében szomorú szívvel jelentik a szeretett atyja-, ipjuk-, nagyatyjuk- és rokonuknak szárnyalfalvi Szárnyassy Jánosnak 1848-iki honvédfőhadnagyának f. hó 25-én reggeli 5 $\frac{1}{2}$ óraker, hosszas szenvedés és az utolsó kenet szentségének felvétele után, élete 72. évében történt gyászos kimúltát. Az elhunynak hült teteme folyó hó 26-án délután 4 óraker fog a róm. kath. vallás szertartásai szerint az örök nyugalomnak átadati. Az engesztelő szent mise áldozat pedig folyó hó 26-án délelőtt 8 óraker fog a róm. kath. templomban bemutatattni. O.Kanizsán, 1897. január 25-án. Isten igralma és a hálás utódok áldása lengjen hamvai felett.

Szélhámos cseledek. A napokban egy cselédnek látszó leány sietve beallított Krizmanits Imre helybeli viaszútó kistemplom-utcai üzletébe és habozás nélkül így szolt: „tisztelteti a Szukfűllné ténsasszony és kér 30 frtot kölcsön”; Krizmanits dacára a leány határozott fellépésének, kissé furcsállotta a dolgot s röviden azzal utasította el a jövevényt, hogy ha a szomszédasszonynek pénz kell, jöjjen személyesen át. Egy jó félóra mul el azonban anélkül, hogy a szomszéd vagy neje átjött volna a pénzért. Most már csakugyan gyanus volt a dolog Krizmanitsnak s kérdést intézett az épen átellenben lakó Szukfűllné sítőmesternél, hogy hát miért nem jön személyesen át a pénzért és miért küld cselédet; erre kiderült, hogy Szukfűllné a cselédjét pénzért sem nem küldte, sem pénze szükségse nincs. A szélhámos cselédleány valószínűleg egy kis farsangi mulatságra vágyódott és a szükséges pénzt ily módon akarta beszerezni.

Színház.

A falurossza.

Hétfő, január 25.

Tóth Ede koszoruzott költői népszínműve nálunk eddig szokatlan gyenge előadásban került színre. Ha már nem az a körülmény, hogy e művet úgy szólnán minden színházlátogató alaposan ismeri, a színészköltő iránti kegyeletnél fogva elvartuk volna színtársulatunktól, hogy azt legalább is jó előadásban mutassa be.

Ily rossz előadást sem ezen, sem a múlt színi évadban nem láttunk. Ide-oda kapkodás, úgy szólnán herce-hurcából állott majdnem minden jelenet, a melyre még a szerep nem tudás sötét árnya is borult. Az előadás érdekességét emelte és a közönség boszankodását még fokozta, hogy a drámai jelenetekben egyik-másik szereplő hangos kacajban adott kifejezést farsangi jókedvének, mely — úgy látszott — fékét vesztve átragadt az összes szereplőkre, mert mindig csak mosolygó arcokat láttunk, még ott is, a hol bizony sirni kellett volna, nem a darab érzékeny jelenetein, hanem néhány szereplő meg nem engedhető izteltségéin.

Ebbez járult még az első felvonás végén a kullisszák mögött „előlegezett” puskalövés, mikor Göndör Sándor pisztolya csütörtököt mondott, majd Latabárnak elkurjantott rögtönzött „alázolgája”.

Nem a Falurossza előadását láttuk, hanem annak csak izléstelen paródiáját, de ezen sem mulattunk, hanem boszankodtunk és csakis a vendég színész Reviczky Etel iránti udvariasságból említjük fel, hogy szépen énekelt, de temperamentuma nem felel meg Fintum Rózi szerepének. A közönség a vendéget rokonszenvenvel fogadta.

A cigánybárá.

Kedd, január 26.

Straussnak operettje másodszer került színre Reviczky Etel, az új primadonna-jelölt vendégszereplése alkalmából.

Reviczky Etelka a Szaffi szerepét játszotta s a közönséget fenomenális hangjával valószággal bámulatba ejtette. Zomborban még nem volt olyan művész, akinek ilyen nagyszerű hangja lett volna. A közönség csodálattal hallgatta a csengő, a legmagasabb régiókban is kristálytisza hangot és bámulta azt a szép iskolát, amelylyel a művész pompás hangját kezeli. Mondanunk sem kell talán, hogy a ház a művész minden egyes énekszámát után visszahangzott a tapstól.

Teljes elismeréssel vagyunk Reviczky Etel ritka nagyszerű hangja és művészi éneke iránt. Nem is mondhatjuk, mennyire örülnénk, ha mint coloratur énekesnő a jövő színi évad alatt a mienknek mondhatnánk. De coloratur énekesnőnk van. Hevesi Janka ugyanis szerződött Kunhegyihez; Hevesivel pedig a közönség és a kritika teljesen meg van elégedve. Az igazgatótól függ már most, hogy Reviczkyt is szerződött-e? Szubrette szerepekre alakjánál s játékánál fogva alkalmasnak nem tartjuk. Kömleyné a szubrette-szerepekre határozottan alkalmasabb. Különben ezt fölösleges is hangsúlyozni, mert azt senkinek foghatja reá Reviczkyre, hogy szubrette-énekesnő. De nem reánk, hanem az igazgatóra tartozik, hogy szerződött-e vagy sem. Mi csak örülnénk, ha olyan hangban gyönyörködhetnénk, aminőt Zomborban állandóan még sohasem hallottunk.

Az előadás elég jó volt.

B.

A hitves.

Szerda, január 27.

Karczag Vilmosnak négy felvonásos színműve először került ma nálunk színre.

Széntimentális darab, szép és hatásos drámai jelenetekkel. Nem tökéletes alkotás, a dramaturgia szabályai nem jutnak benne mindenben érvényre s az egyes alakjai sem elég határozottak, de azért általánosságban szólna, jó és élvezhető színmű. Hazai Sándor rossz bánik nevével; viszonyt folytat mással, dözsöl, dorozzol. Neje, a ki a gondos, hű feleségnek a mintaképe, elválik tőle s a házasságból származó kis fiukat is magával viszi. A férj teljesen elzüllik. Az elvált nő négy év után férjhez megy régi titkos imádójához, Kátai Imréhez, a ki évek óta imádja az asszonyt s a kinek egyedüli törekvése, hogy azt feleségül is vegye. Boldogan élnek; a kis fiú édes apjának hívja az új férjet s mindhármán a legszebb családi életet élik. De megjelenik a volt férj s a boldogságot megzavarja. Hazai ugyanis magához tér, az elzülles posványából kiemelkedik, megjavul s keresi a régi boldogságot, a melyet olyan könnyelműen szalasztott el. Vagyódik kis fia és vagyódik neje után. Kátai szívesen fogadja, de az asszony kiutasítja, mert nem akarja, hogy a világ rágalmozó nyelve az ő becsületét pelengére állítsa. Hazai megtörve távozik, majd ismét visszatér s megpillantván kis fiát, elfogódik s annak egy szomorú mesét mond el. A mese a közelben levő Kátainét annyira meghatja, hogy egy pillanatra visszatér szívébe volt férje iránt való szerelme; nem áll ellent, hanem teljes odaadással borul Hazai nyakába. A volt férj és feleség átölelve tartják egymást, a mikor az új férj megjelenik. Ez a darabnak a főjelenete, a mely jelenet a harmadik felvonást fejezi be. Az új férj reá akar támadni Hazaira, de az asszony közéjük veti magát s testével védi meg volt férjét.

A negyedik felvonás tartalmazza a megoldást. Kátainé öntudatra ébred. A volt férj ismét megjelenik; reá akarja bérni, hogy szökjék meg vele; elviszik magukkal a kis fiukat s hármán boldogan, nagyon boldogan élnek majd. Az asszony nem enged már; el van telve az új férje iránt való hitvesi lüszeggel; a volt férj fenyegetni kezdi, hogy elrabolja a gyermekeket. Epen e szavakra jelenik meg Kátai; feleségét kiküldi s négy szem között marad Hazaival. Heves jelenet fejlődik ki közöttük, amelynek befejezésekké Hazai pisztolyt ránt s le akarja löni Kátait. A szomszéd szobából előjön Irma, a feleség s testével fődli el Kátait. Kátai egy pillanat alatt ismét boldog lesz, látván, hogy neje félti életét; ebből azt következteti, hogy mégis csak őt szereti s nem a volt férjet. Átöleli nejét s miközben ölelkeznek, a kis fiú is előkerül s e kiáltással: „papa” oda szalad Kátaihoz ölelésre tart karjaival. Hazait e jelenet meghatja; belátja azt is, hogy hiába keresi már övei szeretetét. A legmarcangolóbb fájdalom gyöttri; pisztolyát nem lövi ki Kátaira, hanem önmaga ellen fordítja s öngyilkos lesz. Utolsó szavai ezek: „Nekem már nincs itt mit keresnem”.

Az előadás vontatott volt; az egyes szereplők is jobban tudhatták volna szerepeiket, de meg az ensemble-ra is nagyobb gondot fordíthattak volna. Arról nem is szólnunk, hogy ezen olyan erős drámai részletekkel bővelkedő színmű előadásáról hangos kacajjal távozott a közönség. Miért? Az ok igen egyszerű. Mikor Hazainak agyon kellett volna magát lönie, a pisztoly nem sült el, csütörtököt mondott. Ez már a második drámai előadás, amelynek hatását a csütörtök teljesen tökére silányította.

Ilyen gondatlanságot nem teletéztünk fel; először elnéztük a dolgot, mert hisz hiba mindenütt megeshetik, de most már kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy ez az ismételt tapasztalt rendezői vagy ügyelői hanyagság a leghatározottabb megrovást érdemli. Az utolsó falusi színésztruppuál meg történik meg ismételt az ilyesmi. Ajánljuk különben, hogy jövőre, ha olyan dráma vagy színművet adnak, a melyben löni is kell, hát akkor írják ki a színlapra, hogy a dráma vagy színmű Zomborban bohózatként kerül színre.

A szereplők közül Holéczy Ilona (Irma), Palágyi (Kátai) és Kemény (Hazai) szerepeiket igen jól megjátszották. Különösen Holéczy és Palágyi mutattak be ismét igen jó alakítást.

Kömléi helyett Ferenczi játszotta a tipikus magyar nemes Buzogány Lőrinc szerepét. A szerepet nem ejtette el, de meglátszott rajta, hogy beugrott. Különben a szerep nem neki való.

Kisebb szerepeikben jól megállták helyüket Rátkai, Takács Mari, Milassiné stb.

A kis 6—7 éves Balogh Árpádot, a ki a kis fiú szerepét játszotta, határozottan meg kell dicsérnünk. Bátor és szerepében biztos volt.

H.

Jövő heti műsor. Hétfőn: Dolovai nábob leánya, színmű; kedden: Piros bugyelláris, népszínmű; szerdán: Garasos alispán, újdonság; csütörtökön: Cite-rás, operette; szombaton: Údvöske; vasárnap Nógrády János jutalomjáték: Koldusdiák.

Felölös szerkesztő:
Dr. BALOGHY ERNŐ,
 köz- és váltó-ügyvéd.
 Laptulajdonos és kiadó
BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

GYAKOROLT IRNOK.

Irodai alkalmazást keres, irodai teendőkhöz teljesen jártas, községi jegyzőhöz ideiglenes esetleg állandó díjnoki, vagy irnoki állást is elfogad.

Magyar, német és szerb nyelvet beszél és ír.

Bővebbet a kiadóhivatal.

PÁLYÁZAT.

Csávolyon (Bács m.) egy r. kath. osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Határidő **február 10-ike.** Tannyelv: német, magyar, de a bunyevác nyelvben jártasak előnyben részesülnek. Nők is pályázhatnak. Fizetés: 400 frt, 50 frt lakbér, 4 erdei öl lágú basábfá a házhoz hordva. Kérvények nagyontisztelő Kuts János esperes urhoz Bikityre kéretnek. Az állás azonnal elfoglalandó.

Dr. Szucsics Sándor,
 plébános, isk. igazgató.

2-1

282. szám.
 kig. 1897.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye titeli járásához tartozó Alsó-Kovil községében üresedésbe jött s évi 240 frt javadalmazással ellátott végrehajtói állásra pályázatot nyitok s felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeiket hozzám **folyo évi február hó 8-áig** annál is inkább nyujtsák be, mivel a később beérkező kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Titelen, 1897. évi január hó 16-án.

Szemző János,
 főszolgabíró.

3-3

Széna eladás.

Vény Márton ur szállásán (volt Stojkovits-féle szállás) első rendű széna, mintegy 60 koesi mennyiségű, boglyánként (egy boglyában öt koesi) vagy métermázsánként eladó. Bővebb értesítés a nevezett szálláson és lapunk kiadóhivatalánál nyerhető.

2-2

Hirdetmény.

A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete“ ez évi rendes közgyűlését **folyo évi február 28-ik napján délelőtt 10 órakor** tartja Budapesten az intézet saját helyiségében (V. Balvány-utca 19. szám).

Napirend:

1. Az évi üzleteredményről való igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentés tárgyalása.
 2. Zárszámadások felülvizsgálása és az évi mérleg megállapítása.

3. A tiszta jövedelemről való rendelkezés.
 4. Az igazgatóság javaslata az alapszabályok némely intézkedéseinek módosítása tárgyában.

5. Az igazgatóság előterjesztése az 5 1/2 % -os záloglevelek beváltása tárgyában.
 6. Az alapszabályok 44. §-a értelmében az elnök és alelnök megválasztása.

7. A három kilépő és esetleg a 6 ik pont szerint megválasztandó igazgatósági tag helyének betöltése.

8. A felügyelő-bizottság tagjainak megválasztása és díjaztatásának megállapítása.

Az alapszabályok 27. §-a szerint az intézeti adósk is tagjai levén az intézetnek, ezek a 28. §-a szerint magukat a közgyűlésen törvényhatóságoként alakított gyűléstükön választott megbatalmozottjaik által képviselhetik s záloglevelekben felvett kölcsönök együttes összegének minden 250,000 frtja után egy egy ily képviselőt választhatnak, azonban kizárólag csak az intézeti tagok köréből.

Felhívtnak ennél fogva a Bács-Bodrogh megye területén lakó adósk, hogy a meunyniben magukat a feujelzett napon tartandó ez évi rendes közgyűlésen képviseltetni óhajtják, az általuk felvett 5 823,100 frtnyi záloglevel-kölcsön 23, azaz huszonhárom képviselő megválasztása céljából **folyo évi február hó 12-ik (péntek) napjának reggeli 10 óraján a vármegyepalota I. emeleti kistermében tartandó választógyűlésen** megjelenni s részvételi jogosultságukat igazoló fizetési könyvüket magukkal hozni sziveskedjenek.

„Kisbirtokosok Orsz. Földhitelintézete“
 igazgatósága.

Tenyészapa-állatok eladása.

Az alább felsorolandó eladásra szánt tenyészapa-állatok bármikor megtekinthetők és megvehetőek a Bács-községhez tartozó ugynevezett Tercsanik pusztán.

1. Hat darab három éves — apa után mezőhegyesi származású — tiszta magyar fajú bika.

2. Tizenkét darab ugyanilyen származású és fajú két éves bika.

3. Tizenegy darab két éves magyar mangolica fajú fekete kan.

4. Tíz darab két éves fehér kisjenői származású kan.

5. Huszonkilenc darab egy éves magyar mangolica fajú fekete kan.

Bács, 1897. évi január hó 20 án.

Ertl János fia.

3-2

Pályázat.

A gajdobrai római kath. német-magyar tannyelvű népiskolánál lemondás folytán üresedésben levő tanítói állásra **folyo évi február hó 25-ig** pályázat hirdetik.

Javadalma: a) 400 frt készpénz, b) 50 frt lakbér, c) 2 ⁸⁷⁸/₁₆₀₀ hold szántóföld haszonélvezete vagy helyette 50 frt váltásdíj. Az összes adót a tanító fizeti. A fizetés előleges havi részletekben a községi pénztárból utalványoztatik ki. Orgonálni tudók előnyben részesülnek. Pályázhatnak okleveles, a magyar és német nyelvet tökéletesen bíró tanítók. Ismétlősök oktatása a tanítók törvényes kötelessége lévén, azért külön díjazás nem jár.

A tanítók beosztását az iskolaszék eszközli.

A szabályszerűen felszerelt kérvények nt. Szauter István esperes plébános urhoz Obrovác (Bácsmegeye) küldendők.

Állás március 1-én elfoglalandó.

Gajdobraán, 1897. január 24-én.

Az iskolaszék.

292. sz. 1897.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye zombori járásához tartozó Gynulafalva községben elhalalozás folytán üresedésbe jött szülészeti állásra pályázatot nyitok és felhívom az ezen állást elnyerni óhajtókat, miszerint kérvényeiket képesítvényökkel igazoló okmányokkal felszerelve hozzám **folyo évi február hó 15-ig** nyujtsák be.

Imitten megjegyzem, hogy ezen állás évi javadalmazását 50 frt készpénz és egyes szülési eseteknél 1 frt közreműködési díj képezi.

Zombor, 1897. január hó 16-án.

T á r c z a y,
 főszolgabíró.

3-3

Pályázati hirdetmény.

O-Morovica község alulirt előjárósága részéről ezennel közhírré tétetik, hogy a községben megütrült két gyalogrendőri állás, pályázat útján betöltendő.

A pályázni szándékozók felhívtnak, hogy a szá bályrendelet értelmében kérvényüket felszerelve a község előjáróságához **folyo évi február hó 15-ig** terjeszszék be.

Javadalmazás 300 (háromszáz) frt. Rubázatot a rendőr sajátjából tartozik beszerezni.

O Morovicán, 1897. január hó 18-án.

Kunszabó Antal, **Csákváry Lajos,**
 jegyző. 3-3 bíró.

6439. sz.

kig. 1896.

Pályázati hirdetmény.

Kis Szállás községben üresedésben levő községi jegyző állásra — melynek évi javadalmazása 400 frt és szabad lakás — ezennel pályázat hirdetik.

Felhívom ennél fogva a pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt folyamodványaikat alulirtotthoz **folyo évi január hó 31-ig** nyujtsák be.

Bács-Almás, 1897. évi január hó 1-én.

Tojnick Máté,

főszolgabíró.

2-2

Megérkezett

az új küldemény narancs- és citromból, narancsból **8 darab 10 kr.**, citromból **7 drb 10 kr.**

Malagaszőlő kilója 1 frt.

Engel és Goldsteinnél

Zomborban.

*-4

123. szám.

kig. 1897.

Pályázati hirdetmény.

Mélykut község elüljárósága által a megüresedett és évi 360 frttal javadalmazott községi rendőrzetetői állásra pályázat hirdetik. Felhívtnak pályázni szándékozók, hogy sajátkezűleg írt s szabályszerűen felszerelt kérvényeiket **folyo évi február hó 5-ig** az alulirt előjáróságnál nyujtsák be.

Mélykuton, 1897. évi január hó 17-én.

Lajthay Benjámín, **Balog László,**
 közs. jegyző. 3-3 közs. bíró.

18. szám.

kig. 1897.

Pályázati hirdetmény.

A Kovil-Szent-Iván községében ujonan rendszerezített állandó gyermek-menedékházban alkalmazandó dajka állására ezennel pályázatot nyitunk és felhívjuk a folyamodókat, hogy kérvényeiket alulirtotthoz legkésőbb **folyo évi február hó 1-éig** terjeszszék be.

A dajka évi fizetése 180 frt és szabad lakás. Kovil-Szent-Iván, 1897. január 20-án.

Gavanszky, **Pacsarics,**
 jegyző. 3-2 bíró.

210. sz. 1897.

Gabona-eladási hirdetmény.

Alulirt erdőhivatal részéről közhírré tétetik, hogy az 1896. évben felesmivelés útján termelt s az alább megnevezett raktárakban elhelyezett gabonanevek és pedig:

1. A palánkai bérelt magtárban elhelyezve levő: 4442 métermázsza tiszta buza és 3258 zab.

2. Az apatini bérelt magtárban és az erdőhivatali padláson elhelyezve levő: 531 métermázsza tiszta buza, 1080 zab és 4-5 árpa.

3. A monostorszeghi bérelt magtárban elhelyezve levő: 981 métermázsza tiszta buza és 1142 zab.

4. A palánkai kukorica görében és bérelt magtárban elhelyezve levő összesen 5959 métermázsza csöves kukorica.

5. A plávai kukorica görében elhelyezve levő 1067 métermázsza csöves kukorica.

6. A bezdán-kozorai kukorica görében elhelyezve levő 2445 métermázsza csöves kukorica.

7. A doroszlói görében elhelyezve levő 1392 métermázsza csöves kukorica és végre:

8. Az apatini erdőhivatal udvarán levő görében elhelyezve levő 329 métermázsza csöves kukorica az alulirt erdőhivatal irodájában **1897. évi február 24-én d. e. 9 órakor** megkezdendő nyilvános árverés útján felsőbb jóváhagyása fentartása mellett a legtöbbet ígérőnek eladatni fog.

Az árverés és szerződési feltételek az alulirt erdőhivatalnál, ugyszintén a gabonanevek minősége az egyes magtárakban és görékben bármikor megtekinthetők.

Apatinban, 1897. évi január hóban.

M. kir. erdőhivatal.

Az előkelő világ arczépitője a

Királynő arczéme,

mely hatásánál fogva fölülmul minden eddig ismert arczépitő szereket.

Ártalmas alkatrészekből ment, nem tartalmaz zsiros anyagot, a bőr által teljesen felszívatik. Rövid használat után eltávolít az arcról minden bőrtisztatlanságot, u. m.: szeplőt, májfoltot, pörösnést, mitesert stb., a bőrt fénytelen simává és hófehérre teszi, nappali használata megóvja az arebort a szél és hideg káros hatásától. Igen alkalmas színházak és estélyekre, mivel a hölgyor általa jobban tapad és az arcon állandóan megmarad.

EGY TÉGELY 70 KR.

Királynő crème szappan,

melynek alkatrészei a Királynő arczéme-el szoros összefüggésben vannak, a bőrnek simaságot, üdéséget kölcsönöz. Kiváló jó illatánál fogva legelső toilette szappan. **Egy darab 50 kr.**

„Mivel hasonló névvel teljesen értéktelen és ártalmas utánozotok vannak, minden tégely védjegyemmel van lezárva.“ Egredül kapható:

TEMESVÁRY JÓZSEF

Angyal-gyógyszertárban ZOMBORBAN.

52-5 Postai megrendelések gyorsan eszközöltetnek.

